

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Steinkjer kommune - Beitstad skole

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Om tilsynet med Steinkjer kommune – Beitstad skole	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	3
2.2 Tema for tilsynet.....	3
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	3
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	4
3.1 Rettslige krav	4
3.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon.....	5
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	13
4.1 Rettslige krav	13
4.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurdering og konklusjon	14
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	19
5.1 Rettslige krav	19
5.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon.....	20
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	22
6.1 Rettslige krav	22
6.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon.....	23
7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd	25
7.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system	25
8. Avslutning av tilsynet	26
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	26

1. Innledning

Tema og formål

Temaet for tilsynet med Steinkjer kommune var elevenes utbytte av opplæringen. Formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

Avdekkede brudd på regelverket

Det ble avdekket 3 regelverksbrudd i tilsynet. Kommunen har i brev av 07.12.17 gitt tilbakemelding på hvordan de har startet arbeidet med retteprosessen. Tilbakemeldingen har endret våre konklusjoner etter tilsynet.

Dette er en endelig rapport som *ikke* inneholder konklusjoner om brudd på regelverket. *Tilsynet avsluttes* derfor med denne rapporten.

2. Om tilsynet med Steinkjer kommune – Beitstad skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlig tilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Hovedpunkter i tilsynet er:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Beitstad skole. Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Steinkjer kommune ble åpnet gjennom brev av 03.05.17, og stedlig tilsyn ble gjennomført på Beitstad skole 17.10.17. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem

dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c. Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget
Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal

gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt eksempler på læringsplaner, årsplaner, skjema for fordeling av kompetansemål mellom årstrinn, lysark brukt på planleggingsdager skoleåret 2016/17, juni 2017 og august 2017. Vi finner dessuten årshjul for oppgaver i organisasjonen, eksempler på sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak og IOP og plan for spesialundervisning. Kontrollområdet er dessuten omtalt i egenvurderingsskjemaene (EVS) og intervju.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget, og at opplæringen dekker alle kompetansemål i faget på hovedtrinnet

Rektor kan sikre dette lovkravet gjennom føringer og kontroll. Det er ingen krav til at disse føringene må være skriftlige. Dette betyr at rektors muntlige føringer kan være tilstrekkelig til å oppfylle dette kravet. Rektor kan gi føringer på ulike måter f.eks. gjennom å sette av tid til arbeid med læreplanen, sørge for en forståelse i kollegiet omkring det nasjonale læreplanverket og hva det krever av prosesser for å planlegge, tilrettelegge og organisere opplæringen på skolen i tråd med LK06.

På Beitstad skole jobbes det jevnlig med revideringer av årsplanene i fag. Rektor setter av tid til dette arbeidet, og uttrykker også tydelige forventninger til den røde tråden fra LK06, via flerårsplaner, årsplaner og til slutt i elevenes læringsplan. Det settes frister for

ferdigstilling av årsplaner, og alle planer skal lagres på det felles dataområdet som skolen benytter. Vi får høre i intervju at dersom det mangler planer, så etterspørres disse av rektor. Av vedlagt dokumentasjon fra fellesmøter, kan vi se at rektor setter fokus på kompleksiteten i kompetansemålene og helheten i læreplaner for fag. Vi ser av de vedlagte årsplanene at det her er kolonner hvor det angis kompetansemål, læringsmål, metode, vurdering og en beskrivelse av læringsstrategier og grunnleggende ferdigheter. På skolens læringsplaner finner vi mål for et kortere tidsspenn.

Å utarbeide lokale læreplaner er ikke et krav, men vi ser at de fleste skoler gjør det. De lokale læreplanene kan være ett av de verktøyene skolen bruker for å operasjonalisere den nasjonale læreplanen. Vi kontrollerer hverken at skolen har lokale læreplaner, eller selve innholdet i disse planene. På dette kontrollområdet ser vi på rektors sikring av at opplæringens innhold knyttes til kompetansemålene i det enkelte faget. En lokal læreplan som viser den røde tråden fra nasjonal læreplan til lokal læreplan kan derfor være en indikasjon på slik sikring. I eksemplene vi har fått oversendt fra Beitstad skole kan vi se denne røde tråden gjennom planhierarkiet; veien fra flerårsplan med fordeling av kompetansemål til årsplaner – og til slutt læringsplaner. I intervju får vi også høre at lærerne kontrollerer læreverkene som er i bruk, opp mot læreplaner i fag. Dette for å sikre at kompetansemålene blir dekket.

På dette kontrollområdet er det prosessuelle omkring arbeidet med læreplanen vel så viktig som selve læreplanproduktet; nemlig at rektor sørger for at lærerne får kompetanse i læreplananalyse og læreplanarbeid i fagene, og har tydelige forventninger til operasjonaliseringen av læreplanen. På Beitstad skole setter rektor av tid til arbeidet i skolens fellestid, og det jobbes delvis i team, i plenum og individuelt med læreplanen. På bakgrunn av alle momentene over, konkluderer Fylkesmannen med at dette lovkravet er oppfylt.

Det neste som må vurderes innenfor dette kontrollområdet, er hvorvidt rektor sikrer at alle kompetansemålene i læreplanverket dekkes i løpet av hvert hovedtrinn. Fylkesmannen viser her til beskrivelser først i dette delkapitlet. På Beitstad skole benytter de et skjema som viser fordelingen av kompetansemål på årstrinn. Dette skjemaet er utgangspunktet for arbeidet med årsplaner i fag. Skolen reviderer årlig sine årsplaner, og sjekker også skjemaet som inneholder alle kompetansemål for hovedtrinnet. Disse revideringene handler blant annet om å kontrollere at skolens lokale læreplaner er i tråd med de nasjonale læreplanene. Skjemaet med fordeling av kompetansemål brukes når det legges årsplaner og læringsplaner, og det er dette skjemaet som skal sikre at ikke noe glipper. Lovkravet er oppfylt.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Rektors sikring handler mer om å sørge for at lærere har forståelse for intensjonene bak dette kravet, og rammene for det, enn å sikre lik praksis eller rigide maler for dette arbeidet.

Beitstad skole har, som tidligere nevnt, jobbet mye med læreplananalyse og operasjonalisering av læreplanen. Gjennom dette arbeidet har skolen arbeidet med mål, og hvordan man best kan formidle målene for elevene. Noen henger opp målene i klasserommet, og andre skriver dem på tavla. Elevenes læringsplaner har egne kolonner for mål i fagene. Det varierer litt på hvilken måte (muntlig eller skriftlig) mål

kommuniseres til elevene, og også hvor hyppig lærerne formidler dette til elevene. Vi hører om en praksis for å starte hvert halvår med en utviklingssamtale. I denne samtalen kommunisere de lange linjene i læringsarbeidet, både for elever og foresatte. Elevene bekrefter i intervju at de kjenner kompetansemålene i fag, og de vet hva de skal lære i fagene.

I intervju kommer det frem at læringsplanenes form er resultat av prosesser som har gått over flere år. Personalet har i fellesskap kommet frem til hva en læringsplan skal inneholde; læringsmål, egenvurdering, timeplan, lekser og info. Maler/krav til innhold *kan* være med på å gi føringer, og uttrykke forventninger til læreres praksis. Det kommer frem i intervju at lærerne opplever at rektor har tillit til at personalet følger opp det som er bestemt i fellesskap.

Alle elever på 7. trinn gjennomfører årlig Elevundersøkelsen. Noen av spørsmålene i denne undersøkelsen omhandler tema knyttet til vurdering for læring, blant annet spørsmålet «Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem»? Resultater fra de to siste årene, viser et score på 4.4 på Beitstad skole. For fylket er resultatet på samme spørsmål 4.3, og det er også snittet for landet. Steinkjer kommune har 4.5 i snittscore. Dette resultatet underbygger observasjoner som kom frem i dokumentasjon, EVS og intervju, og Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

Når det gjelder rektors sikring av at elevene skal vite hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse, er bildet mer sammensatt. Skolen har ikke deltatt i den nasjonale satsingen Vurdering for læring, og rektor formidler i intervju at de heller ikke har jobbet med de fire prinsippene for god undervisningsvurdering lokalt – selv om lærerne nok kjenner innholdet i prinsippene. Det som er sentralt når man skal kommunisere til elevene hva som vektlegges i vurdering, er at dette skal kommuniseres *i forkant* av en oppgave eller læringsaktivitet. I EVS ser vi at det på dette spørsmålet svares at elevene får vite hva som blir vektlagt i elevsamtaler, utviklingssamtaler, uformelle samtaler og i undervisningsvurderingen. Kriterier og forventninger til læring skal komme i forkant av læringsprosessen, ikke etter. At det i EVS vises til disse samtalerne, *kan* indikere at det er begrunnelser for vurdering elevene får, og ikke kriterier eller bestillinger til oppgaver eller læringsaktiviteter.

Elevene viser i intervju til at de vet hva læreren ser etter i vurderingen fordi det står læringsmål på læringsplanen. Vi ser av eksemplene på læringsplaner vi har fått, at målene er på et slikt nivå at de vil kunne fungere som kriterier. I intervju får vi høre at noen også benytter modelltekster eller bestillinger/kriterier i forkant av f.eks en skriveoppgave i norsk. Vi har ikke fått noen eksempler på bruk av kriterier i dokumentasjonen som er vedlagt. Selv om vi i intervju får noen eksempler på praksiser fra enkeltlærere, samt at enkelte av læringsmålene på læringsplanene kan tangere å være kriterier i arbeidet, så synes ikke dette området å være et uttrykk for skolens totale praksis.

Beitstad skole har en strategi for elevvurdering der mange av bestemmelsene i kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven er gjengitt, og noen av dem utdypes også i strategiens årshjul. § 3-1, som omhandler dette kontrollområdet, er ikke gjengitt, og innholdet i bestemmelsen omtales heller ikke i Strategien for elevvurdering. Vi hører heller ikke om muntlige føringer fra rektor, eller kompetansearbeid for skolen som helhet, hva angår at elever skal kjenne til hva som vektlegges i vurdering.

I brev av 07.12.17 gir Beitstad skole og Steinkjer kommune som skoleeier, en redegjørelse for hvordan det jobbes med de områdene det ble påpekt brudd på regelverket i foreløpig rapport.

Tilbakemeldingen viser at rektor vil sikre at lærerne ivaretar elevens rett til å vite hva som vektlegges i vurdering, gjennom jobbe med alle de fire prinsippene for god undervisningsvurdering i personalets fellestid. Skolen vil ta utgangspunkt i støttematerialet som er utviklet av Utdanningsdirektoratet, og som er gjort tilgjengelig via nettsiden til direktoratet. Personalet skal gjennom vårhalvåret jobbe med utvikling av ny praksis i fellesskap, der refleksjon over praksis er en del av prosessen som beskrives. Rektor beskriver videre at den tidligere omtalte strategien for elevvurdering, skal revideres for å dekke alle relevante bestemmelser knyttet til vurdering.

Skoleeier slutter seg til de vurderingene og planene som rektor skisserer. Det beskrives videre at skoleeier vil revidere kommunens plan for elevvurdering.

Rektors sikring handler om å sørge for at lærerne har kjennskap til krav i regelverket knyttet til at elevene skal kjenne til hva som vektlegges i vurdering, hva intensjonene med dette er – og hva kravet innebærer i praksis. For å utvikle gode vurderingspraksiser trenger lærerne kompetanse innenfor vurdering, men også tid til «trening» og felles refleksjon. Fylkesmannen konkluderer med at de tiltakene som beskrives i tilbakemeldingen fra Beitstad skole og Steinkjer kommune, sannsynliggjør at bruddet på regelverket vil bli rettet. Lovkravet er nå oppfylt.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP

For en elev med spesialundervisning er det IOP-en som er hans/hennes læreplan. Eleven kan ha individuelle opplæringsmål. Dersom dette fremgår av enkeltvedtaket, skal det også speiles i IOP-en. Skolen må sikre at elevens opplæring dekker *alle* de individuelle målene.

Når det gjelder arbeidet med IOP omtales dette i skolens Plan for spesialundervisning. Her beskrives føringer for arbeidet med IOP; både hvem som har ansvar for å skrive IOP, at det skal være samsvar mellom enkeltvedtak og IOP og at elevens egne mål må komme klart frem. Det benyttes mal for IOP, og kontaktlærer og spes.ped-lærer skriver IOP sammen.

Det fremkommer i intervju at spes.ped.-koordinator leser alle IOP-er, og at de deretter går videre til rektor for kontroll. Slik kontroll kan være en måte å sikre dette lovkravet. Det fremkommer i intervju at spes.ped.-koordinator alltid har en «åpen dør», og at hun oppleves som en god støtte og veileder når det gjelder planlegging og gjennomføring av spesialundervisning. Ledelsen beskrives også som tett på i dette arbeidet. Det beskrives i intervju at både enkeltvedtak og sakkyndig vurdering brukes i arbeidet med å utforme IOP.

Sakkyndig vurdering har gjerne en større detaljeringsgrad, og mange konkrete råd. Enkeltvedtaket er det juridisk bindende dokumentet, og det er viktig å være klar over at enkeltvedtaket kan ha gjort begrensninger i forhold til sakkyndig vurdering. I de to oversendte enkeltvedtakene står det at «vedtaket er i samsvar med sakkyndig vurdering», og ingen begrensninger er grunnlagt. Vi legger derfor til grunn at de individuelle målene vi finner i sakkyndig vurdering, er å betrakte som elevenes opplæringsmål som skal sikres i planlegging og gjennomføring av spesialundervisningen.

Vi har fått dokumenter tilhørende tre elevsaker. For to av dem har vi fått både sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP. Alle tre elevene har mål knyttet til sosial kompetanse. Vi finner individuelle mål for sosial kompetanse i alle de tre IOP-ene.

For en av elevene kan vi lese i sakkyndig vurdering at man må sikre at kompetansemålene på det lavere læreplannivået er dekket, før man går videre. Det står ikke om dette gjelder hele læreplanen, deler av den – ei heller om det gjelder alle fag eleven har spesialundervisning i. Her blir det uklart hva som er elevens individuelle mål i sakkyndig vurdering, og dette avspeiles også i enkeltvedtaket og i IOP. Når sakkyndig vurdering ikke gjør det tydelig hva som er elevens individuelle mål, og dette heller ikke rammes inn i enkeltvedtaket, sikres ikke elevens individuelle mål i IOP. I denne saken ser vi at det i IOP angis at eleven skal følge trinnets mål, men at man i tillegg må sikre mål fra tidligere trinn. I dette tilfellet sørger en slik sikring for at ikke noe glipper til tross for vage målangivelser i både sakkyndig vurdering og enkeltvedtak.

For den andre eleven er det skrevet en videreføring av sakkyndig vurdering. I den opprinnelige sakkyndige vurderingen er det vist til at eleven skal jobbe mot lav måloppnåelse av kompetansemål etter 2. årstrinn. Eleven har passert dette årstrinnet. Vi må anta at videreføringen av sakkyndig vurdering, betyr at eleven fortsatt skal jobbe med kompetansemål etter 2. årstrinn. Vi ser av IOP at elevens mål knytter seg til 2. årstrinn, og de utdypes og konkretiseres også, i metoder og organisering. Det står også at eleven ikke vil nå alle kompetansemålene, og at skolen må prioritere deler av fagene (beskjæring av læreplanen).

Dette betyr at eleven har individuelle mål i fagene han har spesialundervisning i; eleven følger et lavere læreplannivå, og læreplanen skal begrenses i forhold til LK06. Det kommer ikke frem av sakkyndig vurdering eller enkeltvedtak hva som skal være med i opplæringa, og hva som skal ut. Vi ser at det i IOP, i større eller mindre grad, mangler kompetansemål, eller hovedområder fra den læreplanen det er beskrevet at elevene skal arbeide med; nemlig kompetansemål etter 2. årstrinn.

Selv om skolen har føringer i sin plan for spesialundervisning, og at de gjennomfører tiltak for å sikre arbeidet med IOP, så ser vi eksempler på at det glipper når det gjelder sikringen av individuelle opplæringsmål.

I brev av 07.12.17 beskriver Beitstad skole og Steinkjer kommune som skoleeier, hvordan det jobbes for å sikre at opplæringen samlet dekker de individuelle opplæringsmålene i IOP. Skolen ser behov for at sakkyndige vurderinger er mer presise på avvik fra nasjonal læreplan, og vil derfor ha en tettere dialog med PPT omkring dette. Rektor vil ha en årlig gjennomgang i personalet der fokus skal være rutinene knyttet til spesialundervisning, herunder sammenhengen mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP. Videre vil rektor sikre enda bedre at avvik er fastsatt i enkeltvedtaket.

Skoleeier slutter seg til de skisserte tiltakene, og viser ellers til at de vil gjennomgå kommunens felles maler for enkeltvedtak om spesialundervisning og IOP. Målsettingen med dette er å synliggjøre hvilke mål eleven skal arbeide mot, og at avvik må komme tydelig frem. Skoleeier vil sørge for å skape en avklaring og felles forståelse mellom PPT og rektorene når det gjelder henholdsvis sakkyndig vurdering og enkeltvedtak.

Gjennom redegjørelsen kommer det frem at skole og skoleeier har en riktig forståelse av lovkravet, og det sannsynliggjøres at bruddet på regelverket vil bli rettet gjennom de beskrevne tiltakene. Lovkravet er nå oppfylt.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

Før skolen fatter enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en.

Svarene i EVS er entydige på at det er samsvar mellom enkeltvedtak og IOP, og i intervju kommer det frem at IOP bygger på enkeltvedtaket og sakkyndig vurdering. Spes.ped.-koordinator og rektor kontrollerer at det er samsvar. I Beitstad skoles plan for spesialundervisning står det at det er spes.ped.-lærer som har hovedansvaret for å utarbeide IOP, men at dette skal gjøres i samarbeid med kontaktlærere og aktuelle faglærere. Dette bekreftes som skolens praksis i intervju. Foruten at denne rutinen skal bidra til at IOP-en samordnes med klassens plan, så vil en praksis der to skriver sammen, bedre kunne sikre samsvaret mellom enkeltvedtaket og IOP-en.

Gjennom intervju og i EVS, kom det frem at det oppleves som en krevende oppgave å utarbeide IOP i tilfeller hvor sakkyndig vurdering og enkeltvedtak har uklare mål og utydelig innhold. Ved en gjennomgang av oversendt dokumentasjon finner vi eksempel på manglende samsvar mellom enkeltvedtaket og IOP-en.

I et av eksemplene vises det i enkeltvedtaket til at kompetansemål for 3.-4. trinn må sikres, før man tar fatt på trinnets mål. Det er uklart om dette gjelder alle de tre fagene eleven har spesialundervisning i, om det gjelder deler i fag – og i så fall hvilke deler dette er. Utover dette er det få føringer for realistiske mål for elevene, hverken i fagene det gis spesialundervisning i, eller i de individuelle målene. I denne saken løses utfordringen med uklare formuleringer i sakkyndig vurdering og enkeltvedtak, ved at eleven får opplæring i trinnets mål, og at det i tillegg gis opplæring i mål fra lavere nivå for å «tette hull» i opplæringen.

I en annen sak vises det i vedtaket til at eleven ikke vil nå alle kompetansemålene, og at man kan regne med lav måloppnåelse i deler av fagene. Det er uklart hvilke deler av fagene som skal legges på et lavere læreplannivå, og hvordan læreplanen skal beskjæres. Fylkesmannen kan se at mangel på tydelighet kan ha sin årsak i at sakkyndig vurdering heller ikke er tydelig på akkurat dette. Vi ser at IOP-ene både støtter seg på enkeltvedtaket og sakkyndig vurdering, men at det på grunn av vage målbeskrivelser i begge disse, blir sviktende samsvar mellom enkeltvedtaket og IOP-en.

På Beitstad skole er det føringer i planen for spesialundervisning, og det er gode rutiner for samskriving, veiledning fra spes.ped.-koordinator og ledelse. Til tross for disse strukturene, så ser vi av de oversendte eksemplene at samsvaret delvis svikter mellom enkeltvedtak og IOP. Enkeltvedtaket er det juridiske dokumentet som skal ramme inn mål og innhold for elevens spesialundervisning. Vedtaket kan vise til sakkyndig vurdering, og i disse tilfellene gjøres også det; det står at enkeltvedtaket er i tråd med

sakkyndig vurdering. Vi har tidligere omtalt en praksis for å se sakkyndig vurdering og enkeltvedtak i sammenheng. Til tross for dette, er det problematisk at enkeltvedtaket ikke tydelig rammer inn mål og innhold innenfor fagene for eleven, og at lærerne som skal utarbeide IOP derfor står overfor en mer krevende oppgave; nemlig å se dokumentene i sammenheng og operasjonalisere dette i en IOP som sikrer de mål elevene skal ha opplæring i. Når det heller ikke er klart om læreplanen skal beskjæres, legges ned på et lavere læreplannivå helt eller delvis, så kan dette lett forstyrre samsvaret som skal være å finne mellom enkeltvedtak og IOP. Selv om vi ser en sammenheng og rød tråd mellom dokumentene, så er selve innrammingen i sakkyndig vurdering så vag, at enkeltvedtaket også blir tilsvarende vagt – og IOP blir til slutt et produkt der man har forsøkt å finne mål og innhold som møter elevens behov. Disse vurderingene skal være gjort før tilbudet rammes inn i enkeltvedtaket – og lærerne skal slippe å plukke ut mål, og gjøre vurderingene av hva som skal inn i opplæringa, og hva som skal ut. Det blir en for usikker vei for å sikre samsvar.

I brev datert 07.12.17 beskriver Beitstad skole og Steinkjer kommune som skoleeier, hvordan de vil sikre samsvar mellom IOP og enkeltvedtak. Malen for IOP og enkeltvedtak skal revideres slik at de tre ulike formene for avvik skal angis. Det skal synliggjøres om læreplanen skal beskjæres (noe tas ut), om eleven skal få opplæring i mål fra et lavere læreplannivå, eller om eleven skal få opplæring i andre mål. Det skal videre legges til rette for en tettere dialog med PPT slik at også arbeidet med sakkyndig vurdering styrkes. Tydelige mål, herunder også avvik, i sakkyndig vurdering vil støtte arbeidet med enkeltvedtak og IOP – og slik også bidra til å sikre samsvaret mellom dokumentene. Skolen vil ha en årlig gjennomgang av sammenhengen mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP i personalet.

Skoleeier beskriver at de vil følge opp dette arbeidet i kommunens maler. Dette for å gi klarere føringer for kravene til enkeltvedtak og IOP. Vi omtalte tidligere i rapporten at skoleeier vil ta initiativ til et møte med avklaring og drøfting, for å skape felles forståelse mellom PPT og rektorene når det gjelder henholdsvis sakkyndig vurdering og enkeltvedtak.

Når vi ser alle disse tiltakene sammenholdt med praksis på Beitstad skole på tilsynstidspunktet; at spes.ped.-koordinator veileder lærerne, kontrollerer IOP-er og lærerne samskriver, så vurderer vi at lovkravet nå er oppfylt.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP

Det bekreftes i EVS og intervju at IOP utarbeides hvert år for elever som mottar spesialundervisning. Både rektor og spes.ped.-koordinator er tett på arbeidet med spesialundervisning på skolen, og det bekreftes i intervju at det vil fanges opp dersom det ikke utarbeides IOP for enkeltelever.

Vi har mottatt tre eksempler på IOP. Alle disse gjelder for ett år – og det fremgår også hvilket tidsintervall IOP-en gjelder for. Lovkravet er oppfylt.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner

IOP-en skal inneholde mål for opplæringen. Målene skal alltid settes med utgangspunkt i enkeltvedtaket og kompetansemålene i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Det skal

angis hvilken kompetanse det tas sikte på at eleven skal utvikle i de aktuelle fagene. For elever med spesialundervisning kan målene avvike fra de ordinære læreplanene. Disse individuelle målene må komme frem av IOP-en.

Vi ser av de tre eksemplene på IOP vi har fått oversendt, at disse elevene har avvik fra nasjonal læreplan. Den ene av elevene har egne mål i sosial kompetanse, og skal ellers følge klassens plan i fagene. De to andre elevene skal, når vi ser sakkyndig vurdering og enkeltvedtak i sammenheng, helt eller delvis følge læreplaner i fag på et lavere nivå, samt ha egne mål i sosial kompetanse – og for den ene skal læreplanen i tillegg beskjæres.

I IOP-malen er det også egen avkryssing for at eleven har egne mål (andre mål). Her er det for den ene angitt at eleven kun har egne mål i sosial kompetanse, og vi ser at disse angis og utdypes i IOP-en.

For den andre eleven er det ikke krysset for egne mål i fag eller i sosial kompetanse, men ifølge enkeltvedtaket skal eleven arbeide med mål fra lavere nivå samt ha spesialundervisning i sosial kompetanse. I IOP-en kan vi senere se at eleven har egne mål i sosial kompetanse, og vi kan som tidligere nevnt se at eleven har egne mål i tillegg til trinnets mål, i fagene.

For den tredje eleven er det krysset av for egne mål i tre fag, men ikke i sosial kompetanse. Vi kan videre se at det i fagene utdypes og detaljeres mål i sosial kompetanse, og i matematikk, engelsk og norsk, som er de fagene eleven har spesialundervisning i. Vi ser altså eksempler på egne mål i IOP for alle de tre elevene. Vi konkluderer etter dette med at lovkravet er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringen

Dersom vedtaket om spesialundervisning inneholder avvik fra læreplanene i LK06; enten ved at eleven følger læreplanmål på et lavere nivå, at læreplanen er beskåret eller at eleven følger andre mål, må dette komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av dem som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen. Formålet er et helhetlig opplæringstilbud, gjennom å planlegge for faglig og sosial inkludering.

På Beitstad skole kommer det frem i intervju at hovedregelen er at eleven som har spesialundervisning i så stor grad som mulig skal være inne i klassen. Dette understøttes ved at vi i enkeltvedtaket kan lese at selv om organiseringen veksler mellom gruppe og klasseundervisning, så skal elevene «fortrinnsvis være i klassen».

I EVS kommer det frem at det er noe usikkerhet knyttet til hvorvidt man har en innarbeidet fremgangsmåte på dette kontrollområdet. Usikkerheten handler om hvorvidt praksisen skolen har er felles, og om IOP-malen er god nok for å vise hvor eleven følger klassens plan, og hvor eleven har egne mål. Vi har tidligere omtalt samsvar og sikring av individuelle mål – og vil nå se mer konkret på skolens fremgangsmåte for selve samordningen.

I skolens plan for spesialundervisning er det føringer for hvem som skal utarbeide IOP. Det skal gjøres i fellesskap mellom spes.ped.-lærer, kontaktlærer – og eventuelt faglærer på trinnet. I planen er det også satt en frist for ferdigstilling av IOP. Det bekreftes i intervju at dette er praksis. Det kommer også frem, både av planen og gjennom intervju at spes.ped.-koordinator er tett på, veileder og støtter i både planlegging og gjennomføring av spesialundervisning.

Planlegging av spesialundervisningen skjer både i det lengre tidsspennet; i arbeidet med IOP, men også i det løpende arbeidet i hverdagen. Beitstad skole har satt frist for ferdigstilling av læringsplan hver torsdag, nettopp med henblikk på at man skal kunne samordne elevene med spesialundervisning sin plan med klassens plan, men også motsatt. Det som kommer den enkelte elev til gode, også kan styrke opplæringa for alle.

Lærere som er på samme team har arbeidsrom sammen. Dette gjør også den løpende samordningen lettere gjennomførbar i det daglige. På bakgrunn av det overnevnte konkluderer vi med at lovkravet er oppfylt

4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Undervisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Undervisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig

og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av undervisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurdering og konklusjon

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt plan for ped.møter 2017/18, eksempler på vurderingsnotat, skjema til bruk i elevsamtaler, eksempler på læringsplaner, eksempler på årsplaner i flere fag og på ulike årstrinn, strategi for elevvurdering og årshjul oppgaver organisasjonen 2017-2018. Videre har skolen lagt ved eksempler på IOP-er og årsrapport. Arbeidet er dessuten omtalt i intervju og EVS.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til, og hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen. Fylkesmannen har sett eksempler på planer som viser at lærerne beskriver mål skriftlig - både i kort, og litt lengre tidsspenn. Gjennom intervju fremkommer at like vanlig som den skriftlige fremstillingen av målene, enten på læringsplanen eller hengt opp i klasserommet, er å kommunisere målene muntlig til elevene i oppstarten av timen/undervisningsperioden.

Vi leser i EVS, og i dokumenter brukt i fellestid, at skolen har arbeidet mye med operasjonaliseringen av læreplanen. De har hatt mye fokus på læreplananalyse, og hvordan man kan jobbe med elevers forståelse av målene. I intervju beskriver en av lærergruppene at de kan ta frem kompetansemålene, for så å reflektere sammen med elevene om hva det som står egentlig betyr. Skolen gjennomfører utviklingssamtaler allerede i september; dette for å avklare forventninger med foresatte, men også for å

gjøre målene i det lengre tidsspennet kjent for elevene tidlig i opplæringsåret. Det samme skjer i neste utviklingssamtale i januar/februar. Elevene vi intervjuet bekrefter en slik praksis. De bekrefter også at de vet hva de skal lære, og at læringsmålene er å finne på læringsplanene deres. Elevundersøkelsen underbygger dette svaret. Beitstad skoles gjennomsnittlige score var både forrige skoleår, og året før, 4.4. For det siste året var tilsvarende tall for kommunen 4.5, mens fylket og landet lå på 4.3.

Elever som har spesialundervisning får IOP. Deres mål er nedfelt i IOP-en, men elever har ikke alltid et forhold til det som står skrevet der. Vi hører om en praksis for at veiledningen omkring mål gjerne blir gjennomført i det løpende arbeidet. Elever med IOP får også læringsplan, og deres mål i fag står der. Sosiale mål gjennomgås muntlig. Ellers er det samme rutiner som gjelder for alle elevgrupper. Lovkravet er oppfylt.

Når det gjelder å gjøre det kjent for elevene hva som vektlegges i vurdering, synes det som skolen som helhet har en lengre vei å gå. Skolen har ikke deltatt i den nasjonale satsingen Vurdering for læring, og rektor formidler i intervju at de heller ikke har jobbet med de fire prinsippene for god undervisningsvurdering lokalt – selv om lærerne nok kjenner innholdet i prinsippene. Det som er sentralt når man skal kommunisere til elevene hva som vektlegges i vurdering, er at dette skal kommuniseres *i forkant* av en oppgave eller læringsaktivitet. I EVS ser vi at det på dette spørsmålet svares at elevene får vite hva som blir vektlagt i elevsamtaler, utviklingssamtaler, uformelle samtaler og i undervisningsvurderingen. Kriterier og forventninger til læring skal komme i forkant av læringsprosessen, ikke etter. At det i EVS vises til disse samtalerne, *kan* indikere at det er begrunnelser for vurdering elevene får, og ikke kriterier eller bestillinger til oppgaver eller læringsaktiviteter.

Elevene viser i intervju til at de vet hva læreren ser etter i vurderingen fordi det står læringsmål på læringsplanen. Vi ser av eksemplene på læringsplaner vi har fått, at målene er på et slikt nivå at de vil kunne fungere som kriterier. I intervju får vi høre at flere benytter modelltekster eller bestillinger/kriterier i forkant av f.eks en skriveoppgave i norsk, eller at det presiseres muntlig at også innsatsen teller i kroppsøving eller at prosessen på veien frem mot et produkt er vel så viktig som produktet. På de laveste trinnene vises det også til at det spesielt når det benyttes stasjonsarbeid, gjøres kjent for elevene hva læreren vil se etter når han/hun vurderer. Vi får eksempler på flere praksiser om å gjøre det kjent for elevene hva som vektlegges i vurdering.

Beitstad skole har en strategi for elevvurdering der mange av bestemmelsene i kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven er gjengitt, og noen av dem utdypes også strategiens årshjul. § 3-1 som omhandler dette kontrollområdet, er ikke gjengitt, og innholdet i bestemmelsen omtales heller ikke i Strategien for elevvurdering. Vi hører heller ikke om muntlige føringer fra rektor hva angår at elever skal kjenne til hva som vektlegges i vurdering. I dette kontrollområdet er det ikke rektors sikring av arbeidet som kontrolleres, men det er lærernes praksis for å gjøre det kjent for elever hva som vektlegges i vurdering. På bakgrunn av varierte eksempler på tvers av fag og trinn, konkluderer vi med at lovkravet er oppfylt.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Undervisningsvurderingen skal gis løpende og systematisk, og den kan være både skriftlig og muntlig. Tilbakemeldingen skal inneholde begrunnet informasjon om hva elevene mestrer

i fagene, samt veiledning om hva de kan gjøre for å øke kompetansen sin.

Det svares bekreftende i EVS at lærerne gir elevene tilbakemeldinger - både på hva de kan i fagene og hva de må øve mer på. Det er lite utdyping i EVS hva angår hvordan man gir elever tilbakemeldinger og fremovermeldinger, hva man tar utgangspunkt i, om det gjelder alle fag – og i det hele tatt så gir svarene liten innsikt i praksis. I dokumentasjonen er det sendt med eksempler på årsplaner. Her er en egen kolonne for vurdering. Vi ser at vurderingen skal skje underveis i timene, men registrerer også at det er en del fokus på kapitellprøver, innleveringer etc. Gjennom intervjuene får vi høre mer om skolens vurderingspraksis, og vi får flere beskrivelser av metoder. Det fremkommer at lærerne gir veiledning i selve undervisningssituasjonen, samt at elevene både får tilbakemeldinger og læringsråd skriftlig på lekser, prøver og innleveringer. I et fag som kroppsøving er det mange elever, og timen går fort. Da blir noen tilbakemeldinger generelle, og gjelder mange, mens man over tid sørger for å gi både tilbakemeldinger og fremovermeldinger helt eksplisitt til enkeltelever. Et annet eksempel som blir gitt er når eleven har trearbeid i kunst og håndverk. Da får elevene både tilbakemeldinger, og fremovermeldinger, på både prosess og produkt.

Elevene bekrefter i intervju at de får tilbakemeldinger på kompetansen sin. De viser mye til vurderingssituasjoner som prøver og skriftlige arbeid, og mindre til veiledning underveis i opplæringen. Dette kan også skyldes at elever ikke ser på det som vurdering, men som en del av undervisningen – og det er jo også helt riktig. Gruppen vi intervjuet er litt delt hva angår fremovermeldinger. Noen mener de får slike råd, mens andre mener at de får vite hva de kan forbedre hvis de spør.

I den årlige elevundersøkelsen skal elever på 7. trinn besvare spørsmål knyttet til vurdering for læring, blant annet spørsmålet «Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør» og «Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene». Beitstad skoles skår har variert noe de siste årene, men lå godt over snittet for fylke, nasjon – og også kommunen, for to år siden. I fjor lå skolen på nasjonalt snitt når det gjelder fremovermeldinger, mens de på tilbakemeldinger ligger over gjennomsnittskåret for landet.

Fylkesmannen ser at det er noe variasjon i praksis på både tilbakemeldinger og fremovermeldinger – både hva angår ulike fag og trinn. Dette er nok et område hvor skolen har et utviklingspotensiale, men i et tilsyn skal vi vurdere lovlighet, og når vi vurderer skolens praksis som helhet, kommer vi til at lovkravet er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin. Med innarbeidet fremgangsmåte menes at skolen må ha avklart hvordan lærerne skal gå frem for å oppfylle kravet og at lærerne er kjent med og følger denne fremgangsmåten i praksis.

I intervju kommer det frem at skolen gjennom en lang periode har hatt fokus på rutiner knyttet til halvårsvurderingen, samt hvordan man på best mulig måte ivaretar

innholdskravet i halvårsvurderingen. Skolen har utarbeidet strategi for halvårsvurdering, og her kommer det frem at alle elever skal få skriftlig halvårsvurdering i alle fag. Skolen har en utviklingssamtale i september der forventninger mellom heim og skole avklares, og målene i det litt lengre tidsspennet gjøres kjent for elevene. Elevene får halvårsvurdering i januar/februar – samt i juni. Den skriftlige vurderingen elevene får i juni skal sendes hjem, mens den i januar/februar gjennomgås muntlig for elevene. En slik praksis bekreftes i intervju av både lærere og elever.

Når vi leser føringene for halvårsvurdering som ligger i strategien for vurdering, ser vi at det vises til bestemmelsen i forskrift til opplæringsloven som beskriver hva en halvårsvurdering skal inneholde; «Halvårsvurdering i fag er ein del av undervegsvurderinga og skal syne kompetansen til eleven opp mot kompetansemåla for faga. Ho skal også gi rettleiing om korleis eleven kan auke kompetansen sin i faget». Skolen har gjort et valg for hvilke begreper som skal benyttes for å beskrive måloppnåelsen, samt hvor mange mål i hvert fag vurderingen skal knytte seg til. Begrepene som skal benyttes er; «Dette mestrer du, dette trenger du å øve mer på og dette trenger du mye hjelp til». Skolen har valgt å ikke bruke begrepet veiledning eller fremovermelding, men kaller det i stedet «tiltak». Tiltak skal skisseres skriftlig for elever som havner i kategori 1 eller 2 jf. begrepene for måloppnåelse.

Når elevens kompetanse skal beskrives, som den første innholdskomponenten i en halvårsvurdering, er det viktig å beskrive faglig kompetanse og ikke kun vise til testresultater, grad av måloppnåelse eller å vise til egenskaper ved eleven selv eller deres orden og oppførsel. Av eksemplene vi har fått vedlagt ser vi at Beitstad skole ikke beskriver egenskaper ved eleven selv, orden og oppførsel eller legger ved testresultater. De benytter imidlertid de tidligere omtalte graderingene av måloppnåelse, men dette sammen med et sett med læringsmål. Og når graden av måloppnåelse gis i forbindelse med et læringsmål så gir denne betegnelsen mening; det sier noe om hva eleven behersker eller ikke. Det kom frem i intervju at i utvelgelsen av mål elevene skal vurderes opp mot, er det viktig at målene er noe overordnet. I halvårsvurderingen skal man løfte blikket mer opp enn man gjør i den løpende underveivurderingen. Av eksemplene vi har fått, ser vi at det nok er noe variasjon i hvor stor grad man lykkes med å være noe overordnet i vurderingen. Elevenes alder spiller også inn, og mtp at halvårsvurderingen skal være læringsfremmende, altså treffe eleven, så må det overordna preget vurderes opp mot nødvendig detaljeringsgrad; eleven må forstå tilbakemeldingen.

Når vi kommer til den andre innholdskomponenten i en halvårsvurdering, å gi eleven læringsfremmende tilbakemelding, så ser vi at det kun er elever med den middels eller lave kompetansen som skal ha tiltak. Vi ser av eksemplene vi har fått at tiltak er å betrakte som læringsråd eller fremovermeldinger. Alle elever har rett til å få fremovermeldinger, uavhengig av nivå på måloppnåelsen. I intervju får vi høre at alle elever får fremovermelding i utviklingssamtalene, men at det kun gjøres skriftlig for elever som har middels eller lav måloppnåelse. Vi ser også at tiltakene som er beskrevet, knytter seg direkte til hva eleven trenger å øve mer på eller trenger mye hjelp til.

På dette kontrollområdet kreves en innarbeidet fremgangsmåte som skal sikre at halvårsvurderingene inneholder begge de to innholdskomponentene; tilbakemelding på kompetanse og fremovermelding/læringsråd i faget. På Beitstad skole finnes en skriftlig strategi for hvilke føringer som gjelder for halvårsvurderingen, og vurderingene skal

legges inn i et skjema i Oppad innen en frist. Det bekreftes i EVS og intervju at dette er en innarbeidet praksis. Strategien inneholder føringer for at begge innholdskomponentene skal med i halvårsvurderingen, og selv om elever med høy måloppnåelse ikke får fremovermelding skriftlig, så bekreftes det at alle får den muntlig. Det er ingen krav i regelverket til at halvårsvurderingen uten karakter må være skriftlig. Av de vedlagte eksemplene kan vi også se at det gis halvårsvurdering i alle fag, og at begge innholdskomponentene er med. Lovkravet er oppfylt.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurdering av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling. Formålet med egenvurdering er at elevene reflekterer over og blir bevisst på egen læring.

Det er flere forhold som må være tilstede for at elever skal kunne involveres i vurdering av eget læringsarbeid. Elevene må forstå hva de skal lære (mål) og hva som er forventet av dem, læreren må modellere gode tilbakemeldinger og læringsmiljøet må være trygt. Beitstad skole har jobbet mye med læreplanen, og de gjør elevene kjent med målene både i kortere og litt lengre tidsspenn. Dette er et av de forholdene som må være tilstede for at eleven skal kunne involveres i vurderingsarbeidet.

Beitstad skole har egenvurderingsskjema som en del av elevenes læringsplan. Her skal elevene vurdere seg selv ut fra ukas mål. Det kommer frem av intervju med elevgruppen, at de har en klar forståelse av at dette er en vurdering av seg selv, og sin egen måloppnåelse. Det er imidlertid noe uenighet i gruppen om resultatet av vurderingen følges opp av lærerne i etterkant. Enkelte er klare på at svarene her får konsekvenser for videre oppfølging, andre ikke. Uavhengig av den ukentlige vurderingen svarer elevene at de også får vurdere seg selv i andre sammenhenger, for eksempel etter å ha holdt en presentasjon.

Lærergruppene svarer i EVS at de benytter egenvurdering på læringsplan, i elevsamtale og utviklingssamtale samt i klasserommet gjennom metoder som terningkast, sette ring rundt den fineste bokstaven, exit-lapp eller ved å angi med tommel-opp, tommel-ned om de har lært noe eller ikke.

Det er to spørsmål i elevundersøkelsen som omhandler dette kontrollområdet; «Jeg får hjelp av lærerne til å tenke over hvordan jeg utvikler meg i faget», «Får du være med å vurdere skolearbeidet ditt»? Resultatene har variert noe gjennom de siste fire årene, men for forrige år ligger Beitstad skole under snittet for fylket, landet og kommunen på spørsmål 2, mens skolen ligger på det nasjonale snittet, litt over fylket og litt under kommunen på spørsmål 1.

Fylkesmannen ser tegn på en praksis for å involvere elevene i eget læringsarbeid. Egenvurderingsskjemaet i læringsplanen er det samtlige viser til når vi stiller dette spørsmålet i intervju. Bruk av egenvurderingsskjema kan være en fin måte å strukturere arbeidet på, især i en startfase – og av og til. Fylkesmannen vil allikevel minne om at elevers trening i refleksjon omkring egen læring må finne form gjennom varierte metoder og organiseres ulikt alt etter fag, oppgavens egenart og omfang, tidsspenn osv.

Resultatene i elevundersøkelsen viser noe variable resultater på dette kontrollområdet gjennom de siste fire årene. Allikevel konkluderer vi med at Beitstad skole har et visst repertoar når det gjelder elevinvolvering. Skolen har også praksis for å involvere elever i refleksjon over egen læring i tilknytning til elevsamtalen. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en

Med innarbeidet fremgangsmåte menes at skolen må ha avklart hvordan lærerne skal gå frem for å oppfylle kravet, og videre at dette etterfølges i praksis. I Beitstad skoles plan for spesialundervisning, kommer det frem hvem som skal utarbeide årsrapport, og at spes.ped-koordinator skal lese gjennom før rektor signerer. Fristen for ferdigstilling er medio juni. Skolen har også krav om halvårsrapport, i tillegg til halvårsvurdering som alle elever skal ha.

Beitstad skole benytter mal for årsrapport; malen er IOP-en med en kolonne for oppstilling av mål, videre en kolonne for tiltak, metode, arbeidsmåte, organisering og læremidler. Til sist kolonner for undervisningsvurdering og selve årsrapporten der måloppnåelsen skal vurderes.

Fylkesmannen har mottatt to eksempler på årsrapporter. Av disse eksemplene kan vi se at vurderingene er gjort i forhold til målene som er nedfelt i IOP-en. Vurderingene er konkrete, og beskriver hva eleven behersker innenfor de fagene eller områdene han/hun har spesialundervisning i. Det kommer også frem hva eleven må arbeide med i fortsettelsen.

Fylkesmannen ser at strukturen skolen har valgt, lager en god sammenheng mellom evaluering og planlegging av spesialundervisningen. I planen for spesialundervisning vises det til at ett av formålene med årsrapporten er å vurdere opphør av spesialundervisning. Eksemplene på årsrapportene som er lagt ved viser konkrete vurderinger av måloppnåelsen til elevene. Beitstad skoles fremgangsmåte i forbindelse med årsrapport vil slik sett kunne være et godt verktøy for å vurdere fortsatt behov for spesialundervisning. Årsrapporten skal beskrive elevens utvikling ut fra målene i IOP-en. Av de eksemplene som er vedlagt ser vi at det er det den gjør. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

5. Undervisningsvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisningsvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon

Som dokumentasjon på dette kontrollområdet har vi mottatt oversikt over Pedmøter 2017/18, årshjul oppgaver organisasjonen, notat fra rektor til SU med vurderinger knyttet til resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn høsten 2016, plan for tidlig innsats, kartleggingsprøver og KIO, plan for spesialundervisning, strategiplan Beitstad skole 2017-2020 og eksempler på enkeltvedtak om spesialundervisning. Arbeidet med dette kontrollområdet er også omtalt i EVS og i intervju.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Beitstad skole har en plan for kartlegging som skal gjennomføres på de ulike trinnene. Det bekreftes i intervju at skolen både benytter de obligatoriske kartleggingsprøvene fra Utdanningsdirektoratet, de frivillige prøvene samt at de benytter SOL-kartlegging (Systematisk observasjon av lesing). Det bekreftes i intervju at denne planen følges. Utover dette bruker lærerne observasjon og annen informasjon de har om elevene til å vurdere utbyttet de har i fagene. Lærerne vurderer altså utbyttet både løpende og systematisk. Dette kommer også frem i planen for spesialundervisning, der det står at hver enkelt faglærer har et selvstendig ansvar for å vurdere elever læringsutbytte i det løpende arbeidet, for så å gjøre tilpasninger.

Beitstad skole har brukt LP-modellen (læringsmiljø og pedagogisk analyse) i arbeidet med å analysere opprettholdende faktorer, og finne egnede tiltak. Metodikken som benyttes skal få opp lærernes refleksjon i et systemperspektiv - med det til hensikt å utfordre handlingsteorier, analysere opprettholdende faktorer, finne egnede tiltak og evaluere disse. I hovedsak har modellen blitt brukt i arbeidet med læringsmiljø. Nå vil de utvide repertoaret av utfordringer som drøftes i disse møtene, og har dermed gitt LP-møtene et nytt navn; PA-møter (pedagogisk analyse).

Det kommer frem av planen for spesialundervisning at utfordringer omkring elever utbytte kan drøftes med gruppelederne for LP slik at man kan få reflektert over problemstillingen i større gruppe. Ellers er fremgangsmåten at man kontakter spes.ped.-koordinator for nærmere kartlegging eller råd.

Når vi stiller spørsmålet om en slik innarbeidet fremgangsmåte i intervju, får vi sammenfallende svar. Praksis omtales slik: Enkeltlærere drøfter gjerne først bekymringer på sitt eget team, eller med nærmeste leder eller spes.ped.-koordinator. Skolen har ordninger som sos.ped.-team, spes.ped.-team og tverrfaglig team. Alt etter problemstillingens art, kan saker meldes til drøfting i disse teamene. Lærerne ved Beitstad skole fanger opp manglende læringsutbytte gjennom den løpende undervisningsvurderingen, samt ved å følge skolens kartleggingsplan. Videre skal drøftinger på team, i LP-gruppen, med leder/spes.ped.-koordinator og eventuelt sos.ped.-, spes.ped.- eller tverrfaglig team, være neste skritt. Opplysninger gitt i intervju viser sammenfall i forståelsen av hva som er skolens praksis på dette området. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Det fremkommer av plan for spesialundervisning, samt i intervju og EVS at skolen jevnlig vurderer den ordinære opplæringen som gis, og hvordan man bedre kan tilpasse for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte. I forrige kontrollområde beskrives hvordan læreren overvåker elevenes utbytte av opplæringen, og videre hvordan enkeltlærere også drøfter observasjoner og kartleggingsresultater med flere; enten på team, med skoleledelse/spes.ped.-koordinator, med kontaktpersonen for PPT eller i et av de tverrfaglige teamene man har på skolen.

Skolen har over flere år benyttet LP-metoden for å analysere opprettholdende faktorer, reflektere over praksis samt å finne egnede tiltak til ulike problemstillingene. Lærerne ved skolen sier at LP har gjort dem trygge på å observere hverandre, og bli observert. De er bevissthet med å drøfte undervisningspraksis, og det kommer frem i intervju at det er bevissthet ved skolen om at lærernes atferd og deres valg av metoder, inngang til undervisning og undervisningsatferd påvirker elevers læring og atferd. Det kommer frem i intervju at lærerne opplever at de som skole er åpne for å stille spørsmål ved de valgene som hver enkelt lærer tar.

Tiltak som beskrives dekker både arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Skolen benytter for eksempel økt lærertetthet, muntlige prøver i stedet for skriftlige, samtaler med elever, tilpasset leselekse, stasjonsarbeid, jente- eller guttemøter,

variasjon i metoder, læringsarena eller organisering. I noen tilfeller kan det være aktuelt å se på om det er relasjonen mellom lærer og elever som er utfordrende. Det finnes eksempler på at man har foretatt lærerbytte fordi noe av forklaringen til elevers utfordringer kan ligge i den aktuelle relasjonen mellom elev og lærer.

Nytt av året på Beitstad skole er Kortvarig intensiv opplæring (KIO). Skolen har utviklet en handlingstrapp som viser veien fra første bekymring omkring elever læringsutbytte, igangsetting av tiltak innenfor ordinær tilpasset opplæring, og veien videre fremover i nivå. Dersom man følger trappa, og ikke blir hjulpet av tiltakene underveis frem til fjerde nivå, skal henvisning til PPT skje. Bruk av tolærerressurs gir rom for at man kan gi et forsterket tilbud til elever som strever i lesing, regning eller skriving. Det er elever under bekymringsgrensen som skal prioriteres til KIO-tiltak. Skolen foretar en prioritering av hvilke elever som får et slikt tilbud. Tilbudet varer i 6-8 uker, og skal spesifiseres i egne avtaler med heimene. Elevene kan i kortere sekvenser tas ut alene eller i gruppe få trene på f.eks. lesing. Tiltaket kjennetegnes ved tilpasning, høyt læringstrykk og at det er avgrenset i tid. Dersom KIO-tiltaket ikke virker, må henvisning til PPT vurderes.

Fylkesmannen ser at skolen vurderer alternative måter for å tilpasse opplæringen på, både når det gjelder arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø. Eksempler gitt i EVS og intervju bekrefter at nødvendige tiltak blir igangsatt. Fylkesmannen konkluderer med at disse lovkravene er oppfylt.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor

Ved Beitstad skole er det som tidligere nevnt, en tydelig handlingsrekke for drøftinger knyttet til bekymring av elevers utbytte av opplæringen, og dialogen mellom lærerne, spes.ped-koordinator og ledelse er nær. Det fremgår av svarene i EVS og intervju at lærerne etter å ha prøvd å tilpasse den ordinære opplæringen på flere måter, herunder også KIO, melder behov for spesialundervisning til spes.ped-koordinator. Da er ulike tiltak prøvd ut, flere tester er tatt og arbeidet er loggført i Sikker arbeidsflyt. Kontaktlærer fyller ut henvisningsskjema, og skriver pedagogisk rapport, men kan i dette arbeidet få hjelp og veiledning fra spes.ped.-koordinator. Dette fremgår av planen for spesialundervisning, og bekreftes i intervju. Rektor er godt orientert underveis i prosessen, og er derfor alltid informert om saker som kommer opp – og det er også hun som signerer henvisningen. Det er rektor som fatter enkeltvedtak.

Fylkesmannens vurdering er at denne praksisen gjennomsyrrer hele organisasjonen. Utover dette konstaterer vi at vi har mottatt eksempler på vedtak om spesialundervisning, samt at det fremgår av GSI at skolen har elever med spesialundervisning. Lovkravet er oppfylt.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskerdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskerdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser, vurderinger og konklusjon

Fylkesmannen har fått oversendt Trondheimstesten (Kartleggingsprøve for minoritetsspråklige skolestartere), vedtak om særskilt språkopplæring, plan for opplæring flerspråklige elever, oppsummering av kartlegging etter opplæringsloven § 2-8 og eksempel på pedagogisk vurdering av elev som er kartlagt.

Innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. Vurdering av behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Beitstad skole har en plan for opplæringen av flerspråklige elever, og de har deltatt i den nasjonale satsingen Kompetanse for mangfold. Planen definerer aktuelle begrep, gjengir retten til særskilt språkopplæring, retten til å gå på nærskolen, de ulike fasene i opplæringen, beskriver foreldresamarbeid, trekantsamarbeid samt at det også ligger aktuelle lenker, maler, kartleggingsskjema og årshjul i planen.

Skolens plan for opplæring av minoritetsspråklige elever omtaler gangen i arbeidet fra en elev skrives inn på skolen. Det skal gjennomføres mottakssamtale der målet er å kartlegge elevens behov slik at man kan tilby en opplæring som møter disse behovene. Årshjulet viser at i de tilfeller flerspråklige elever går i barnehagen, så starter man kartleggingen der. Da kan man starte planleggingen av overgangen fra barnehage til skole tidlig for disse barna.

Det er faglærer og koordinator i grunnleggende norsk som har ansvar for å kartlegge elevene. Beitstad skole benytter Trondheimstesten i kartleggingen, men de sammenholder denne informasjonen med annen informasjon de har om eleven når de gjør vurderinger av hvilken opplæring eleven vil ha behov for. Det er rektor som fatter vedtaket om særskilt språkopplæring, og dette bygger på elevens språkprofil slik den kommer frem i de gjennomførte kartleggingene.

Det bekreftes i intervju at fremgangsmåten som beskrives i planen, anvendes i praksis. Fylkesmannen konkluderer etter dette med at lovkravet er oppfylt.

I forbindelse med vurderingen av rett til særskilt norskopplæring, skal også behovet for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring vurderes. Beitstad skole tilbyr tospråklig fagopplæring i polsk, og har en ansatt som behersker polsk. Skolen har ikke hatt morsmålsopplæring de siste år.

Planen omtaler at behovet for tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring også skal vurderes for elever som har behov for særskilt språkopplæring. I intervju kommer det frem at det blir gjort slik vurdering. I og med at de fleste flerspråklige elevene på Beitstad skole har gått i norsk barnehage før de starter på skolen, har de ikke sett behov for morsmålsopplæring som støtte for å lære norsk. Tospråklig fagopplæring blir gitt.

Skolen har sendt over ett eksemplet på enkeltvedtak. I dette vedtaket kan vi ikke se at det for elev som har fått vedtak om særskilt språkopplæring, er vurdert hvorvidt han også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. Det bekreftes i intervju og i EVS at skolen ikke har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere dette behovet. Hvilke vurderinger som er gjort for å komme frem til konklusjonen i vedtaket må synliggjøres. På dette kontrollområdet kreves dessuten en innarbeidet fremgangsmåte. Det betyr at fremgangsmåten skal være kjent i organisasjonen, og skal anvendes. Man vil kunne se spor av at fremgangsmåten anvendes i de vedtakene som blir tatt. I vedlagte vedtak, som er for inneværende skoleår, kan vi ikke se noen slike vurderinger.

I brev av 07.12.17, og i e-post av 12.01.18, beskriver Beitstad skole at deres dokumenter ikke godt nok synliggjør det som faktisk er praksisen. Skolen har nemlig en praksis for å foreta en vurdering av elevenes ferdigheter i norsk for å vurdere retten til særskilt språkopplæring, herunder også behovet for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Det var på tilsynstidspunktet ikke spor av denne vurderingen i enkeltvedtak som var tatt, selv om det ble konkludert med en rett til slik opplæring. Beitstad skole har vedlagt en ny mal for enkeltvedtak, og synliggjør i denne, gjennom et eget punkt som heter «vurdering» at det skal foretas en vurdering etter kartlegging, nettopp for å avklare hvorvidt eleven har en rett, og om retten også innebærer morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Skoleeier støtter skolens vurdering knyttet til endringer i malen for enkeltvedtak, og vil ta ansvar for å revidere kommunens felles maler for å sikre at det også overfor de andre skolene i kommunen, gis tydeligere føringer på at slik vurdering skal gjøres for hver enkelt elev. Lovkravet er oppfylt.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskerferdigheter underveis i opplæringen.

Kartleggingen skal gjennomføres for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for denne overgangen. Det fremkommer av skolens plan for opplæring av minoritetsspråklige elever, at lærer i grunnleggende norsk har ansvar for å kartlegge eleven underveis, og også skrive en årsrapport ved skoleårets slutt. Det

bekreftes i intervju at dette er skolens praksis. Fylkesmannen konkluderer med at lovkravet er oppfylt.

7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

7.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system

Vi har vurdert å utvide tilsynet til å omfatte om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i regelverket er oppfylt, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Dette gikk frem av vårt varselbrev. På bakgrunn av skoleeiers og skolenes egenvurderinger, intervju på skolene og dokumenter og funn i tilsynet, har vi kommet til at tilsynet ikke utvides. Vi vurderer at informasjon fra disse kildene ikke tilsier en utvidelse av tilsynet. Vi viser da spesielt til:

- Skoleeier bruker 13.10.no som er et elektronisk system som gjennom sin varslingsfunksjon kan indikere om skolene følger regelverket. Det dekker helheten i opplæringsloven med forskrifter, og kan slik sett være et hjelpemiddel både for rektorer gjennom varselfunksjonen, men også skoleeier gjennom at man kan få innsikt i status på regeletterlevelsen.
- Skoleeier benytter rektormøter, dialogmøter, medarbeidersamtaler, dialog med PPT og ellers nettverk innenfor ulike fagområder, blant annet lesing og spesialundervisning. Dialogen her kan gi skoleeier innsikt i regeletterlevelsen på skolene. I tillegg benytter også skoleeier datakilder som f.eks. Skoleporten. Resultater og status i slike kilder kan også varsle skoleeier om sårbare områder på den enkelte skole i kommunen.
- Skoleeier benytter innhentet informasjon som utgangspunkt for drøfting av saker i felles rektormøter, som utgangspunkt for den årlige kvalitetsmeldingen og til oppfølging av de ulike nettverkene man har i Steinkjer kommune.
- Skoleeier har utarbeidet planer og styringsdokumenter som skal være en støtte for skolene, eks. årshjul for kartlegging, kommunale retningslinjer for gjennomføring av nasjonale prøver, spesialpedagogiske rutiner, ulike maler og rammeplan for vurdering.
- Skoleeier har etablert ulike nettverk som støtte for både ledere, og også for andre funksjoner på tvers av skolene. For eksempel finnes spes.ped-nettverk, VFL-nettverk, lese- og skrivenettverk, IKT-nettverk og rektornettverk. Nettverkene kan brukes til erfaringsdeling og faglig oppdatering.
- Skoleeier prioriterer også andre kompetansetiltak som et ledd i å sørge for at skolene får ny praksis i samsvar med regelverket. Et eksempel på slike tiltak er videreutdanning i fag med kompetansekrav. Her prioriteres områder der det avdekkes at skoler har særskilte utfordringer.
- Skoleeier har gjennom rektormøter, dialogmøter og medarbeidersamtaler muligheter for å følge opp enkeltskoler – og sørge for at skoler etterlever regelverket. Gjennom intervju fremkom at skoleeier i mindre grad bruker denne muligheten. Om dette handler om at skoleeier benytter seg av en mer generell

tilnærming, eller om at slik oppfølging ikke har vært aktuelt ved de skolene vi gjennomførte tilsyn på, er usikkert. Det kan også være at informasjon om slik oppfølging ikke har vært eksplisitt kommunisert fra skoleeier.

- Fra rektorhold oppleves det som skoleeier har god oversikt, og at de lett kan kontaktes ved behov.

Vi understreker at denne informasjonen ikke er et godt nok grunnlag til å vurdere om skoleeiers system oppfyller alle kravene i regelverket. Vi kan derfor på et senere tidspunkt gjennomføre tilsyn med om skoleeier har et forsvarlig system innenfor temaet i dette tilsynet eller på andre områder. Dette kan bli aktuelt dersom vi får nye opplysninger fra andre kilder eller gjennom andre tilsyn.

8. Avslutning av tilsynet

Fylkesmannen konkluderer med at det etter tilbakemelding med skisserte tiltak, sannsynliggjøres at regelverksbruddene rettes opp. Fylkesmannen avslutter dermed tilsynet med denne rapporten.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Steinkjer, 15.01.2018

Ragnhild Sperstad Lyng
Fylkesmannen i Trøndelag
tilsynsleder

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurdering fra skoleeier
- Egenvurdering fra rektor
- Egenvurdering fra lærergruppe 1.-4. trinn
- Egenvurdering fra lærergruppe 5.-7. trinn
- Egenvurdering fra lærergruppe som har ansvar for spesialundervisning og særskilt språkopplæring

Vedlegg fra Beitstad skole:

- Ped.møte august 2017 – FNT
- Strategiplan 2017-2020, tiltaksplan 2017-2018
- Plandag juni 2017_fra LK06 til årsplan i fagene
- Ped.møter 2017-2018
- Årshjul organisasjon 2017-2018
- Planleggingsdager 2017-2018
- Plan for tidlig innsats og KIO
- Planleggingsdager august 2017-2018
- Plan for spesialundervisning årshjul og ansvar
- Plan for opplæring flerspråklige elever
- Planleggingsdager 2016-2017
- NP intern rapport ansatte og SU_2016
- Tidsplan plandag 21.06.17_lokalt læreplanarbeid
- Oversikt kompetansemål fordelt på trinn samfunnsfag 5.-7. trinn
- Oversikt kompetansemål fordelt på trinn kroppsøving 1.-4. trinn
- Oversikt kompetansemål fordelt på trinn matematikk 5.-7. trinn
- Læringsplan 2. trinn uke 39
- Læringsplan 5. trinn uke 39
- Læringsplan 7. trinn uke 39
- Eksempler på sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP
- Kartlegging § 2-8
- Enkeltvedtak § 2-8
- Eksempler på vurderingsnotat (halvårsvurderinger)
- Kartleggingsprøve for minoritetsspråklige skolestartere
- Eksempler på årsplaner og læringsplaner
- Elevsamtaleskjema
-

Det ble gjennomført stedlig tilsyn **17.10.17.**

Det ble avholdt intervjuer med:

- Lærergruppe som underviser på 1.-4. trinn
- Lærergruppe som underviser på 5.-7. trinn
- Lærergruppe som har ansvar for spesialundervisning og særskilt språkopplæring
- Elevgruppe på 6.-7. trinn

- Rektor